

Verslag van het ministerie van Justitie en Veiligheid op de reacties van de internetconsultatie Wetsvoorstel strafbaarstelling gebruik persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden (doxing)

Internetconsultatie van 12 juli t/m 31 augustus 2021

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft het conceptwetsvoorstel strafbaarstelling gebruik persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden in de hierboven vermelde periode opengesteld voor openbare internetconsultatie. Doel van deze consultatie was burgers, bedrijven en organisaties te informeren over de in voorbereiding zijnde wetgeving en hen de gelegenheid te bieden een reactie te geven op het voorstel.

De internetconsultatie heeft 16 reacties opgeleverd, afkomstig van particulieren en belangenorganisaties. De ontvangen reacties waren overwegend positief en komen in hoofdlijnen overeen met de adviezen die zijn ontvangen op het conceptwetsvoorstel. Hieronder wordt verslag gedaan van de ingediende reacties. Dit verslag bevat ook de inhoudelijke respons van het ministerie op die reacties.

Inhoud

Uit de reacties komt naar voren dat de doelstelling van het conceptwetsvoorstel tot strafbaarstelling van het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden (doxing) breed wordt ondersteund, vanwege de impact die deze vorm van intimidatie heeft op de persoonlijke levenssfeer van personen die hiervan het slachtoffer zijn. In verschillende reacties worden aandachtspunten benoemd betreffende de reikwijdte van het conceptwetsvoorstel.

Hieronder volgen de onderwerpen waarop de respondenten hebben gereageerd en de respons van het ministerie.

Identificerende persoonsgegevens

In verschillende reacties wordt voorgesteld 'identificerende persoonsgegevens' te wijzigen in 'persoonsgegevens, zodat de terminologie gelijk is aan de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Reactie ministerie van Justitie en Veiligheid

De term 'identificerende persoonsgegevens' is in de strafbepaling vervangen door 'persoonsgegevens'. Hiermee wordt aangesloten bij de AVG (zie artikel 4, eerste lid, AVG). De toelichting is aangevuld om dit te verduidelijken.

Toegankelijkheid persoonsgegevens

In een paar reacties wordt opgeroepen een structurele oplossing te zoeken voor de publieke toegankelijkheid van persoonsgegevens van zelfstandigen.

Reactie ministerie van Justitie en Veiligheid

Hoewel wordt erkend dat door de publieke toegankelijkheid van gegevens van zelfstandigen ook kwaadwillenden sneller de beschikking kunnen krijgen over deze gegevens, wordt opgemerkt dat de bron waaruit persoonsgegevens worden verkregen buiten het bereik van het concept wetsvoorstel valt. De strafbaarstelling in het concept wetsvoorstel richt zich op het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden.

Delictsbestanddelen 'oogmerk', 'vrees aanjagen' en 'ernstige hinder van de uitoefening van ambt of beroep'

a. Oogmerk

In enkele reacties wordt gevraagd te verduidelijken wat wordt bedoeld met het 'oogmerk' een ander vrees aan te (laten) jagen, ernstige overlast aan te (laten) doen of te (laten) hinderen in de uitoefening van zijn ambt of beroep. Ook wordt gevraagd hoe dit oogmerk kan worden bewezen.

Daarnaast wordt geadviseerd de voorgestelde strafbaarstelling te beperken tot situaties waarbij sprake is van een "kwaadaardig oogmerk"/ "te kwader trouw"/ "kwaadaardig doel", ter voorkoming dat activiteiten die verband houden met legitieme en rechtmatige verwerking van persoonsgegevens onder de reikwijdte van het conceptwetsvoorstel komen te vallen.

In één reactie wordt geadviseerd in de toelichting op te nemen dat waar de wet burgers mogelijkheden geeft om hun rechtspositie te effectueren door een gerechtsdeurwaarder opdracht te geven deze dwangmiddelen aan te wenden, daarbij het oogmerk om die ander vrees aan te jagen dan wel aan te laten jagen, ernstige overlast aan te doen dan wel aan te laten doen of hem in de uitoefening van zijn ambt of beroep ernstig te hinderen, zowel van de zijde van de gerechtsdeurwaarder als de opdrachtgever, ten ene male ontbreekt.

Reactie ministerie van Justitie en Veiligheid

Onderdeel van de strafbaarstelling is dat de dader het oogmerk heeft om een ander vrees aan te jagen, ernstige overlast aan te doen of te hinderen in de uitoefening van zijn ambt of beroep. Het oogmerk moet zijn gericht op het beoogde effect van de gedraging: het moet de bedoeling zijn dat het slachtoffer in zijn leven of beroepsuitoefening wordt belemmerd. Dit impliceert reeds de kwade bedoeling van de dader. Op grond van de jurisprudentie is voor het bewijs van het oogmerk vereist dat de verdachte beseft of moet hebben beseft dat zijn handelen als door hem gewild gevolg met zich bracht het aan een ander aanjagen van vrees, aandoen van ernstige overlast of ernstig hinderen in de uitoefening van ambt of beroep. In de toelichting op het conceptwetsvoorstel is dit verduidelijkt.

b. Vrees aanjagen en ernstig hinderen in de uitoefening van ambt of beroep

In verschillende reacties is opgemerkt dat onvoldoende is gedefinieerd wanneer sprake is van 'vrees aanjagen' en 'ernstige hinder van de uitoefening van ambt of beroep'. Niet duidelijk is waarom er een expliciet onderscheid is gemaakt tussen "het een ander vrees aanjagen" en het "hem in de uitoefening van zijn ambt of beroep ernstig te hinderen".

Reactie ministerie van Justitie en veiligheid

In de toelichting is toegelicht wat wordt verstaan onder 'vrees aanjagen', 'ernstige overlast' en 'ernstige hinder in de uitoefening van ambt of beroep'. Hoewel in bepaalde gevallen het aanjagen van vrees en het ervaren van hinder in de uitoefening van ambt of beroep als gevolg van de intimiderende handeling kan samenvallen, kunnen zich situaties voordoen waarin dit niet het geval is. Zo kan het zijn dat een intimiderende handeling die kwalificeert als het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden een persoon vrees aanjaagt, terwijl hierdoor geen hinder wordt ondervonden in de uitoefening van ambt of beroep. Dit maakt het noodzakelijk de verschillende delictsbestanddelen naast elkaar te handhaven. Of in een concreet geval sprake is van 'vrees aanjagen', 'ernstige overlast' en 'ernstige hinder in de uitoefening van ambt of beroep' zal zich in de rechtspraktijk moeten vormen. Om die reden is de suggestie de genoemde delictsbestanddelen nader toe te lichten niet overgenomen.

Reikwijdte strafbaarstelling

In één reactie wordt gevraagd of het klopt dat het platform (sociale medium) dat wordt gebruikt voor doxing niet strafbaar is?

Reactie ministerie van Justitie en veiligheid

In de toelichting op het conceptwetsvoorstel is verduidelijkt dat dit (in beginsel) het geval is.

Uitzonderingsbepaling (tweede lid)

In verscheidene reacties is aangeven dat de uitzonderingsgrond, zoals opgenomen in het voorgestelde tweede lid van artikel 285d van het conceptwetsvoorstel, te beperkt is geformuleerd. Geadviseerd wordt in de toelichting op de uitzonderingsbepaling te verduidelijken dat ook anderen dan journalisten en klokkenluiders, die in de toelichting op het conceptwetsvoorstel als voorbeeld worden genoemd, onder de uitzonderingsgrond moeten vallen. Als voorbeeld worden beroepsgroepen genoemd die uit hoofde van hun wettelijke taak persoonsgegevens verwerken.

Ten aanzien van de formulering van de uitzonderingsgrond wordt voorgesteld deze te laten aansluiten bij de AVG. In één reactie wordt voorgesteld de uitzonderingsgrond van toepassing te laten zijn als het doel of belang van de gegevensverwerking gerechtvaardigd is in de zin van de AVG. In een andere reactie wordt, in lijn met de regels van de AVG, voorgesteld de uitzondering van strafbaarheidsstelling voor activiteiten in "het algemeen belang", uit te breiden met activiteiten met een "gerechtvaardigd privaat belang".

Tot slot wordt in één reactie opgemerkt dat de bedoelde uitzonderingsgrond zich ook zou moeten uitstrekken tot handelingen te goeder trouw, die niet in het algemeen belang zijn. Voorgesteld wordt 'algemeen belang' te schrappen.

Reactie ministerie van Justitie en Veiligheid

Naar aanleiding hiervan wordt opgemerkt dat de strafuitsluitingsgrond die in de consultatieversie van dit wetsvoorstel was opgenomen is geschrapt omdat bij degenen die te goeder trouw hebben kunnen aannemen dat het algemeen belang het zich verschaffen, verspreiden of anderszins ter beschikking stellen van persoonsgegevens van een ander vereiste, het voor strafbaarheid vereiste oogmerk ontbreekt. Daarmee is de strafuitsluitingsgrond overbodig. Dit geldt niet alleen voor journalisten maar voor een ieder bij wie het oogmerk om de ander te intimideren ontbreekt. In de toelichting op het conceptwetsvoorstel is dit verduidelijkt.

Randvoorwaarden preventieve maatregelen en handhaving

In één reactie wordt opgeroepen nader te specificeren welke verwachtingen er bestaan ten aanzien van de preventieve aanpak van het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden en welke instanties hierbij betrokken zullen zijn. Voorts wordt aangegeven dat het zorgen voor voldoende mensen en middelen, zowel ten behoeve van de inzet op preventieve maatregelen als ten behoeve van de inzet op handhaving (opsporing en vervolging), een belangrijke randvoorwaarde is voor het bereiken van het gewenste doel van het conceptwetsvoorstel.

Reactie ministerie van Justitie en Veiligheid

In reactie hierop wordt opgemerkt dat de betrokkenheid bij de aanpak van het gebruik van persoonsgegevens voor intimiderende doeleinden wordt gewaardeerd. In de toelichting op het conceptwetsvoorstel is nader aangegeven aan welke preventieve maatregelen in ieder geval wordt gedacht. Naar aanleiding van de oproep om te zorgen voor voldoende mensen en middelen ter bereiking van het doel van de strafbaarstelling wordt, onder verwijzing naar paragraaf 6 (Uitvoerings- en financiële consequenties) van de toelichting, opgemerkt dat in het algemeen geldt dat opsporingscapaciteit schaars is. Het Openbaar Ministerie prioriteert de zaken in afstemming met de politie. De politie is verantwoordelijk voor het bij de tijd houden van het vakmanschap van haar mensen.